

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANI ÖYKÜLERİ,"

İvan
Petroviç
Pavlov

1849 - 1936

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1859, havanın kapalı olduğu bir tatil günü. Rusya'nın küçük bir kasabasında yaşayan Pavlov ailesinin evindeyiz...

İvan doğru tahmin etmiştir. Önce bir şimşek çakar. Ardından...

Gümbürrrr!

Okulun açılacağı günü dört gözle bekleyen Pavlov o sabah evden koşarak çıkar. Ama gece boyunca yağan kar yüzünden yer kayganlaşmıştır.

Okumayı çok seven İvan, okuldaki derslerinde de başarılıdır...

Maddi güçlükler içinde yaşayan ailesi, ortaokulu ve liseyi başarıyla tamamlayan İvan'ın bilgiye duyduğu açlığın farkındadır. Eğitimine devam edebilmesi için tüm olanaklarını sonuna kadar zorlayarak onu St. Petersburg kentine gönderirler.

Fizyolojiye ilgisi nedeniyle tıp alanında eğitim gören İvan Pavlov, doktorluk yerine, kurduğu küçük bir laboratuvarında tıbbi araştırmalar yapmaya başlar. Zaman içinde çalışmalarıyla tüm dünyada ses getiren bir bilimsani olacaktır.

Yıllar geçer. Pavlov laboratuvarında sindirim sisteminin işleyişini çözmeye uğraşmakta, çalışmalarında denek olarak sık sık köpeklerden yararlanmaktadır.

Günaydın küçük dostum.
Çalışmaya hazır mısın bu sabah bakalım?

Hav!

"Hav" mı?
İşte bu, bilime büyük bir katkıydı gerçekten!

Dalga geçme Simit!

Pavlov, laboratuvarında köpeğinin salyasının daha önüne yiyeceğini koyarken aktığını defalarca görmüştür. Bir deney yapmaya karar verir...

Yemeği görür görmez salya salgılamaya başlıyor bu hayvan... Yani sindirim sistemi daha yemeye başlamadan refleks olarak işe koyuluyor.

Peki, şöyle bir şey yapsak?

Ah, ağzım sulandı!
Pavlov Amca keşke beni de işe alsan!

Senin sindirim sistemin de eti görünce çalışmaya başladı demek. Doğrusu iyi bir denek olurdun Simit'çğim!

Pavlov, bu kez yiyeceğini deneklerinin önüne koymadan önce bir zil çalar.

Zırrn!

Al bakalım dostum, afiyet olsun.

Yani zil sesiyle yemeği ilişkilendiriyor köpek, öyle mi?

Aferin Simit'çğim...

Zil sesiyle verilen yiyecek uygulamasını birkaç hafta devam ettiren Pavlov, sonunda deneyinin üçüncü aşamasına geçer. Zili çalar; ancak bu kez köpeğe yiyeceğini vermez. Ama yine de...

Zırrrrnn!

Şlap! Şlap!

Aa! Ortada yemek falan yok ama yine salyası akıyor bu şaşkın!

Evet. Yani köpek, doğrudan yiyeceğe gösterdiği refleks artık zil sesine gösterir oldu Simit'çğim.

İvan Pavlov köpekleriyle yaptığı bu deneyleri zil sesi yerine yanıp sönen bir ışık ve daha farklı yöntemler de kullanarak defalarca tekrarlar. Sonuç hep aynıdır. Deneklerini "koşullandırmıştır". Alışkanlığa bağlı bu davranış değişikliklerine "koşullanmış refleks" adını verir.

Ee?

Kime ne yararı var bunun?

Onu da son karemizi okuyarak öğrenelim...

Pavlov, sindirim sistemi hareketlerini incelemek amacıyla yaptığı bu deneyleri yıllarca sürdürdü. Koşullandırma yoluyla kazanılan refleksleri tersine yöntemler uygulayarak ortadan kaldırmayı da başardı. Bu reflekslerin yalnızca fiziksel olaylar olmadığı, büyük ölçüde sinir sisteminin işleyişiyle ilişkili olduğu sonucuna ulaştı. Böylece "davranış psikolojisi" adlı yeni bir bilim dalının temelini atmış oldu. 1904 yılında fizyoloji ve tıp alanında Nobel Ödülü de alan İvan Petroviç Pavlov, son nefesine kadar bilime, dolayısıyla insanlığa hizmet vermeye devam etti.

Eh, bizim zil de çalsa da yemek yesek diyoruz artık...

Haklısın Simit'çğim. Paydos!